

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0319

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010
Accepted: January 2011
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Muharrem Köklü¹

Emine Kunduz²

Haliç University¹
Ahmet Kabaklı Primary School²
koklu8@hotmail.com
eminekunduz@yahoo.com
Istanbul-Turkey

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN ÇAĞDAŞ EĞİTİM DENETİMİ İLKELERİNE VE KLİNİKSEL DENETİME YÖNELİK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ALGILARI

ÖZET

Bu araştırmanın amacı İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ve Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının neler olduğunu belirleyerek; bu algıların araştırmaya katılanların kişisel değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediklerini ortaya koymaktır. Araştırmanın evreni İstanbul ili Avrupa Bölümü İlköğretim okullarında çalışmakta olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Örneklemi, okul büyüklüğü göz önünde bulundurularak, random yoluyla belirlenen toplam beş ilçeden seçilen 30 resmi ilköğretim okulundaki 634 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ve Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları "biraz katılıyorum" düzeyindedir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Okulu, Öğretmen, Denetmen,
Kliniksel Denetim, Çağdaş Eğitim Denetimi

THE PERCEPTIONS OF TEACHERS' ABOUT THE BEHAVIOURS OF ELEMANTARY SCHOOL SUPERVISORS ON CONTEMPORARY EDUCATIONAL SUPERVISION PRINCIPLES AND CLINICAL SUPERVISION

ABSTRACT

The objective of this study is to find out the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles and Clinical Supervision and thus to determine whether the perceptions of teachers show statistically significant differences according to their individual variables. The population of the study consists of public elementary school teachers working in the European side of Istanbul. The sample size of the study consisted of 30 schools from five different counties which were randomly selected by considering the size of the schools in terms of the number of teachers. The number of the teachers who actively participated in this study amounts to 634 teachers. According to results of the study, mean scores on the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors concerning Contemporary Educational Supervision Principles and Clinical Supervision resulted in moderate mean which means "I moderately agree" .

Keywords: Elementary School, Teacher, Supervisor, Clinical Supervision, Contemporary Educational Supervision

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Yönetim süreçlerinden biri olan denetimin temel amacı, örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Örgütler açısından denetim örgütsel ve yönetsel bir zorunluluktur (Aydın, 1986: 1).

Örgütte var olan her türlü kaynağın (insan, para, araç gereç, program, plan,...) amaca uygun kullanıldığına ve amaca yönelik olduğuna ilişkin dönütü, denetim alt sistemi sağlamaktadır (Yavuz, 1995: 4). Bu amaçla, örgütün her birimi bir bütün olarak, planlı ve programlı bir biçimde sürekli olarak izlenir, eksik yönler saptanır, düzeltilir; hataların yinelenmesi engellenerek daha sağlıklı bir işleyiş sağlanmaya çalışılır. Örgütten sapma eğilimlerini daha sapmalar meydana gelmeden ve ciddi kayıplara yol açmadan fark edip düzeltmek örgütteki, denetim sisteminin sağlıklı oluşunun bir kanıtıdır (Aydın, 1986: 1).

Denetim evrenseldir. Tüm örgütler amacına, türüne, kuruluşuna bakılmaksızın denetimsiz varlığını sürdüremez. İnsan olarak bizler de ancak yaptığımız işleri denetleyerek belli bir amaca ulaşabiliriz (Başaran, 2000: 136).

Denetimin örgütsel açıdan gerekli olduğu kurumlardan bir tanesi de eğitim kurumları yani okullardır. Eğitimde denetim, öğretimi geliştirme amacıyla yöneltme, rehberlik etme ve öğretmenlerin öğretimsel davranışını geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (McCarty ve diğer, 1986: 35, akt: Yalçınkaya, 2003). Amaç, okulun etkililiğini sağlamak ve sürdürmektir. Okulun etkili olabilmesi örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçların planlanan düzeyde gerçekleştirilmesi demektir (Başaran, 2000: 137). Bursalıoğlu (2002)'na göre de eğitimde gözetme yollarından biri denetimdir. Denetim, kamu yararı adına davranışı kontrol etme süreci olup, düzenleyici mekanizmalardan en çok kullanılanıdır.

Denetimin zorunluluğu ve gerekliliği açık bir şekilde ortadadır. Ancak, denetime karşı bir ön yargının mevcut olduğu görülmektedir. Öğretmenler açısından bakıldığında, çoğu öğretmen profesyonel iş yaşamlarının bir parçası olmasına rağmen denetlenmekten hoşlanmazlar. Denetime karşı savunmacı bir yaklaşım gösterip denetimi yararlı da bulmazlar. Bu genellemeye yönelik istisnalar olmakla birlikte öğretmenlerin denetime yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan araştırmaların çoğunda sonuç bu şekildedir. Kimball Wiles'ın 2500 öğretmenle yaptığı bir çalışmasında öğretmenlerin sadece çok azının (%1,5), denetimi yeni fikirlerin kaynağı olarak gördükleri saptanmıştır. Arthur Blumberg ise öğretmen denetimi ile ilgili çalışmalarını gözden geçirip, öğretmenlerin denetimi sistemin bir parçası olarak gördüklerini ancak profesyonel yaşamlarında önemli bir rol oynamadığı görüşünde olduklarını belirtmişlerdir (Acheson ve Gall, 1997: 7).

Türkiye'deki çalışmalardan çıkan sonuçlar da pek farklı değildir. Karagözoğlu (1972) tarafından yapılan araştırmaya göre, öğretmenler denetim sisteminin eğitim ve öğretim etkinliklerinin gelişmesine yardım ettiğine inanmamakta ve ders denetim raporlarının nesnellikle bağdaşmadığını düşünmektedirler. Ayrıca, hem öğretmen hem de denetmenlerin çoğunluğunun (%80) mevcut denetim sisteminin değişmesini istediği araştırma sonuçları arasındadır. Yine 1977'de Galip Karagözoğlu tarafından yapılan bir başka araştırmada, denetimin öğretmenlerin zayıf yönlerini bulmaya yönelik bir kontrol etkinliği olduğu ve ders denetim raporlarının öğretmenler tarafından bir tehdit unsuru olarak görüldüğü ortaya çıkan öğretmen görüşleri arasındadır (Aydın, 1986: 152-154).

Denetime karşı oluşan bütün bu olumsuz yargılar aslında denetime karşı değil denetimin yapılış biçiminden kaynaklanmaktadır. İnsanlar değerlendirildiklerini bildiklerinde ve negatif bir değerlendirme işlerini tehdit ettiğinde bu durumdan endişeli olurlar ve denetime karşı olumsuz bir tavır sergilerler. İkinci problem ise, denetim öğretmenlerden ziyade denetmenin duyduğu ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Oysa, öğretmenlerin ilgi

ve ihtiyaçlarına cevap verecek bir denetim biçimi onların denetime karşı daha pozitif düşüncelerini sağlayabilir. İşte kliniksel denetimin dayandığı nokta budur. Öğretmenin sınıf içindeki davranışlarının geliştirilmesine ve öğretmenin denetim sürecinin bir parçası olmasına odaklanan kliniksel denetim, çağdaş yaklaşımlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1950'lerde ABD'de geliştirilen kliniksel denetim en temel anlamıyla, öğretimin gelişmesini amaçlamaktadır. (Stones, 1984: 34, akt:Yalçınkaya, 1993: 379). Sergiovanni ve Starrat (1979) ise kliniksel denetimi, öğretimin geliştirilmesi ve öğretmenin mesleki gelişimi için öğretmenle yüz yüze iletişim kurmak olarak tanımlamaktadırlar(Ağaoğlu, 1997: 35).

Bu bağlamda denetimin başlıca amacı, öğretimin geliştirilmesi olup, yapılan değerlendirmeler öğretmenlere mesleklerinde gösterdikleri gelişmeyi fark edip, geliştirilmeye ihtiyaç olan yönlerini görmelerine yardım etmektir. Diğer önemli bir nokta ise denetim faaliyetlerinin öğretmen ve denetmen dahil tüm ilgililerin işbirliği çerçevesinde planlanmasını ve sonuçların yine aynı işbirliği içinde analiz edilmesidir (Jacobson ve Diğer, 1973: 137).

Bu çerçevede yapılan denetim etkinlikleri, hem denetleyen hem de denetlenen açısından daha işlevsel olacak ve elde edilen olumlu sonuçlar okulun amaçlarını gerçekleştirme derecesinde değer bulacaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın, öğretmen algılarına göre İlköğretim Müfettişlerinin çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ve Kliniksel Denetime yönelik davranışları hakkında Milli Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü gibi ilgili kurumlara bilimsel bilgi olarak katkı sağlayacağı umulmaktadır. Elde edilen bilgiler, denetim sistemindeki düzenleme ile değişikliklerde ve denetmenlerin seçilmesi, yetiştirilmesi ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi gibi konularda bilimsel dayanak olarak kullanılabilir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, ilköğretim müfettişlerinin çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ve Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarını öğrenmelerini sağlayarak bu konuda bir öz değerlendirme yaparak eksik ya da yanlış davranışlarını düzeltme yolunda katkı sağlayacağı umulmaktadır.

3. ÇALIŞMANIN AMACI (AIM OF STUDY)

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ve Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının neler olduğunu belirleyerek; bu algıların araştırmaya katılanların kişisel değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediklerini ortaya koymaktır. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ne düzeydedir?
- İlköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ne düzeydedir?
- İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi ilkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ile ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları arasında anlamlı fark var mıdır?
- İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları kişisel değişkenlerden, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okulun büyüklüğüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları kişisel değişkenlerden, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okulun büyüklüğüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. YÖNTEM (THE METHOD)

4.1. Araştırmanın Modeli (Model of Research)

Betimsel nitelikte olan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın problem durumu alanyazın taraması, bulguları ise anketin uygulanması sonucu elde edilen verilere dayanılarak oluşturulmuştur.

4.2. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Avrupa Bölümü İlköğretim okullarında çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, okul büyüklüğü göz önünde bulundurularak, random yoluyla belirlenen toplam beş ilçeden 30 resmi ilköğretim okulu oluşturmuştur. Örnekleme alınan okullardaki öğretmen sayısı kadar (1468) anket dağıtılmış ve toplam 705'i geri dönmüş, 634 tanesi değerlendirmeye alınmış ve örnekleme oluşturmuştur.

4.3. Veri Toplama Aracı (Data Collection Device)

Araştırmada ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ve Kliniksel Denetime yönelik davranışlarını ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket, iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde öğretmenlerin bireysel özelliklerine ilişkin sorular yer almıştır. Bu sorular, bireylerin cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve çalıştıkları okulun büyüklüğü (okulda çalışan öğretmen sayısı) ile ilgilidir. İkinci bölümde, 63 yargı bulunmaktadır. İlk 10 yargı, "Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri"ne ait yargılar olup, diğer 53 yargı "Kliniksel Denetim Döngüsü"ne ait basamaklara ilişkin yargılardır. Ölçeğin iç tutarlılığını-güvenilirliğini belirleyen Cronbach Alpha katsayısı Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri için .92, Kliniksel Denetim Davranışları için ise .98 olarak bulunmuştur. Katılımcıların belli bir soruya ne derece katıldıklarını belirlemek amacıyla 5 (tamamen katılıyorum), 4 (çoğunlukla katılıyorum), 3 (biraz katılıyorum), 2 (çok az katılıyorum), 1 (hiç katılmıyorum) biçiminde 5'li dereceleme ölçeği kullanılmıştır.

4.4. Verilerin Çözümlemesi (Analysis of Data)

Doldurulan anketler ile veri girişi yapılmış SPSS İstatistik Yazılım paket programına aktarılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlemesinde standart sapma, frekans, yüzde ve aritmetik ortalamalardan yararlanılmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında, ankette kullanılan 5'li dereceleme ölçeğine uygun olarak 1,00 -1,79 aralığı "Hiç Katılmıyorum", 1,80-2,59 aralığı "Çok Az Katılıyorum", 2,60-3,39 aralığı "Biraz Katılıyorum", 3,40-4,19 aralığı "Çoğunlukla Katılıyorum", 4,20-5,00 aralığı "Tamamen Katılıyorum" olarak alınmıştır. Cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okul büyüklüğü (okulda çalışan öğretmen sayısı) değişkenlerine göre farklılıkları test etmek amacıyla ise T testi, Anova ve Post Hoc testlerden yararlanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyi olarak 0,05 alınmıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSION)

Bulgular alt amaçlara göre düzenlenmiş ve tartışılmıştır.

5.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

(Findings and Discussion Concerning the First Sub-aim)

İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları TABLO 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. İlköğretim müfettişlerinin çağdaş eğitim denetimi ilkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları
(Table 1. The perceptions of teachers' about the behaviours of elementary school supervisors on contemporary educational supervision principles)

Anket Maddeleri		N	B	S
	Denetimin amacını önceden belirlemektedir.	634	3,11	1,251
2	Denetimde demokratik liderlik davranışları göstermektedir.	634	2,88	1,181
3	Denetimi var olan yapı ve koşullara göre düzenlemektedir.	634	2,97	1,186
4	Öğrenme ve öğretme ortamını bir bütün olarak ele almaktadır.	634	3,02	1,219
5	Denetimi öğretmen-denetmen işbirliğine dayandırmaktadır.	634	2,84	1,249
6	Denetimde sorumluluğu paylaşmaktadır.	634	2,67	1,276
7	Öğretmene kendini kanıtlama olanağı tanımaktadır.	634	2,72	1,238
8	Eğitim bilimlerinde gerçekleştirilen gelişme ve değişimlerden öğretmeni haberdar etmektedir.	634	2,83	1,249
9	Öğretmenlerle karşılıklı güvene dayalı sürekli bir iletişim ve etkileşim içinde olmaya özen göstermektedir.	634	2,70	1,228
10	Denetimi sürekli bir araştırma etkinliğine dayandırmaktadır.	634	2,74	1,198
Toplam		634	2,85	0,930

Tablo 1'de görüldüğü gibi; öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik ilköğretim müfettişlerinin davranışlarına ilişkin algıları "biraz katılıyorum" ($B=2,67 - 3,11$) düzeyindedir. Maddeler bazında incelendiğinde ise, öğretmenlerin "Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri"ne ilişkin 10 ifadeye yönelik algıları aritmetik ortalamaya göre sıralandığında ilk iki ve son ikiye giren maddeler şunlardır;

"Denetimin amacını önceden belirlemektedir." maddesi öğretmenlerin 10 maddeyi gözlemlene düzeyleri açısından yapılan sıralamada birinci sırada ($B=3,11$) yer almaktadır.

Denetim, rasgele yapılan bir etkinlik olmayıp, amaçların önceden belirlendiği planlı bir eylemdir. Bu durumun öğretmen tarafından bilinmesi, bu konudaki algılarının yüksek çıkmasının nedeni olarak gösterilebilir.

"Öğrenme ve öğretme ortamını bir bütün olarak ele almaktadır." maddesi, öğretmenlerin 10 maddeye yönelik algıları açısından yapılan sıralamada ikinci sırada ($B=3,02$) yer almıştır.

"Öğretmenlerle karşılıklı güvene dayalı sürekli bir iletişim ve etkileşim içinde olmaya özen göstermektedir." maddesi, Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri'ne ilişkin 10 madde içinde sondan ikinci sırada ($B=2,70$) yer almaktadır.

"Denetimde sorumluluğu paylaşmaktadır." maddesi ise 10 madde içinde en az ortalamayla ($B=2,67$) sonuncu sırada yer almaktadır.

Öğretmen ve denetmenin aynı amacı gerçekleştirmek için birlikte çalışması ve işbirliği yapması çağdaş eğitim denetimi ilkelerindedir. Ancak araştırmalardan elde edilen bulgulara göre bir denetmenin denetimsel davranışlarının, öğretmen tarafından yetersizlik arama olarak algılanması gerekli işbirliğinin kurulmamış olduğunun belirtilerindedir (Aydın, 1986, s.159). Yeterli işbirliğinin olmadığı yerde ise sorumluluğun paylaşılmasının daha zor olacağı düşünülebilir.

5.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

(Findings and Discussion Concerning the Second Sub-aim)

İlköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının genel aritmetik ortalaması ($B=2,92$) "biraz katılıyorum" düzeyindedir.

Maddeler bazında incelendiğinde, öğretmenlerin Kliniksel Denetime yönelik davranışlara ilişkin 53 maddeye yönelik algıları aritmetik ortalamaya göre sıralandığında ilk beşe giren maddeler şunlardır;

"Öğrencilerin güdülenmiş olmalarına ve dersin yüksek oranda bir katılımı ile işlenip işlenmediğine dikkat etmektedir." maddesi, öğretmenlerin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin algıları yönünden 53 madde içinde (B=3,39) birinci sırada yer almaktadır. Denetmenler açısından sınırlı sayıda yapılan gözlemlerle sınıfta olup bitenle ilgili nesnel yargılara varabilmek kolay değildir. Bu noktada, öğrencilerin derse karşı olan ilgi ve istekleri ve derse katılımları denetmen tarafından ilk başta dikkat çekecek noktalar olarak düşünülebilir.

"Ders işlenişinde öğretmen-öğrenci işbirliğini gerçekleştirecek planlama yapıp yapılmadığına dikkat etmektedir." maddesine ilişkin öğretmen algıları (B=3,38), 53 madde içinde ikinci sırada yer almaktadır.

"Derslerde araç gereçlerin kullanımını teşvik etmektedir." maddesi Kliniksel Denetime yönelik davranışları kapsayan 53 madde içinde (B=3,33) üçüncü sıradadır.

"Öğrencilerde yaratıcı düşünme, araştırma ve grup sürecinin özendirilip özendirilmediğini değerlendirmektedir." Maddesi, 53 madde içinde (B=3,25) dördüncü sırada yer almaktadır.

"Etkinliklerin öğrencilere yeni davranışlar kazandırıp, eski becerileri geliştirmekte olmasına değer vermektedir." maddesi kliniksel denetime yönelik davranışları kapsayan 53 madde içerisinde (B=3,22) beşinci sıradadır.

Öğretmenlerin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin 53 maddeye yönelik algıları aritmetik ortalamaya göre sıralandığında son beşe giren maddeler ise şunlardır;

"Öğretmenin kişisel özelliklerini, özgeçmişini, öğrenci ve diğer bireylerle ilişkilerinin niteliklerini bilmektedir." maddesine ilişkin öğretmen algıları, Kliniksel Denetime yönelik 53 madde içinde sondan beşinci sırada (B=2,57) yer almaktadır.

"Gözlem öncesi öğretmenle görüşmektedir." maddesinin, Kliniksel Denetime yönelik 53 madde içinde sondan dördüncü sırada (B=2,43) yer aldığı görülmektedir.

"Gözlem öncesinde öğretmenin öğretim hedeflerini öğrenmektedir." maddesi, öğretmenler tarafından Kliniksel Denetime yönelik 53 madde içinde sondan üçüncü (B=2,41) sırada değerlendirilmiştir.

"Gözlem öncesi öğretmenle ilişkilerin gelişmesini sağlamaya çalışmaktadır." maddesi Kliniksel Denetime yönelik 53 madde içinde sondan ikinci sırada (B=2,36) bulunmaktadır.

"Denetim planını öğretmenle birlikte yapmaktadır." maddesi ise Kliniksel Denetime yönelik 53 madde içinde sonuncu sırada (B=2,15) yer almaktadır.

5.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

(Findings and Discussion Concerning the Third Sub-aim)

İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ile ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ile Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının t-testi sonuçları

(Table 2. T-test results for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles and Clinical Supervision)

Boyut	N	B	S	T	P
Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri	634	2,848	0,930	-3,139	,002*
Kliniksel Denetim Davranışları	634	2,919	0,854		

*P < .05

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ile Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin algıları karşılaştırıldığında her iki boyut arasında istatistiksel olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. İlköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının ($F=2,92$) ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen ($F=2,85$) algılarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.4. Dördüncü alt amaca ilişkin bulgular ve Yorum

(Findings and Discussion Concerning The Fourth Sub -aim)

İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının kişisel değişkenlerden, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okulun büyüklüğüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ayrı ayrı incelenmiştir. Toplanan verilere dayalı olarak yapılan analizlerden ortaya çıkan bulgular, kişisel değişkenlerle ilgili alt başlıklar altında yer alan tablolarda verilmiştir.

5.4.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

(Findings Concerning Gender)

İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık taşıyıp taşımadığını anlamak için bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete göre İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının t-testi sonuçları

(Table 3. T-test results for the perceptions of teachers’ about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles concerning gender)

Cinsiyet	N	B	S	Sd	T	P
Kadın	324	2,806	0,919	632	-1,169	0,243
Erkek	310	2,893	0,941			

Tablo 3’e göre bağımsız gruplar t-testi ile yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algıları kişisel değişkenlerden cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

5.4.2. Öğrenim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

(Findings Concerning Educational Status)

İlköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının kişisel değişkenlerden öğrenim durumuna göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrenim durumuna göre ilköğretim müfettişlerinin çağdaş eğitim denetimi ilkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları

(Table 4. One-way variance analysis for the perceptions of teachers’ about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles concerning educational status)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2	1,840	0,920	1,062	0,346
Gruplar içi	631	546,544	0,866		
Toplam	633	548,383	-	-	-

Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algıları öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.

5.4.3. Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning Seniority)

Öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algılarının kişisel değişkenlerden kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Kıdeme göre ilköğretim müfettişlerinin çağdaş eğitim denetimi ilkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları

(Table 5. One - way variance analysis for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles concerning seniority)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3	8,173	2,724	3,177	,024*
Grupiçi	630	540,211	0,857		
Toplam	633	548,383	-	-	-

Tablo 5'de görüldüğü gibi öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algıları kıdeme göre farklılık göstermektedir ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-Hoc Scheffe testi kullanılmıştır. Yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre gruplar arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde bir fark bulunmamıştır. Bu nedenle kıdem değişkenine göre bağımsız gruplar t-testinden yararlanılmıştır. T- testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6'ya göre kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerle kıdemi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin algıları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerin algıları daha olumlu düzeydedir. Diğer bir fark ise kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenlerle, kıdemi 11-20 yıl arası öğretmenlerin algılarında görülmektedir. Aynı şekilde kıdemi 2-5 yıl arası olan öğretmenler, kıdemi 11-20 yıl arası olan öğretmenlere göre ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin davranışlarını daha olumlu algılamaktadırlar.

Tablo 6. Kıdeme göre ilköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine Yönelik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının t testi sonuçları

(Table 6. T-test results for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Contemporary Educational Supervision Principles concerning seniority)

Karşılaştırılan Gruplar	N	B	S	Sd	t	P	
2-5 yıl	6-10 yıl	226	2,77	0,956	373	2,489	0,013*
	11-20 yıl	115	2,72	0,844	262	2,719	0,007*
	21 yıl ve üzeri	144	2,90	0,924	291	1,090	0,277
6-10 yıl	2-5 yıl	149	3,01	0,940	373	2,489	0,013*
	11-20 yıl	115	2,72	0,844	339	0,515	0,607
	21 yıl ve üzeri	144	2,90	0,924	368	-1,299	0,195
11-20 yıl	21 yıl ve üzeri	144	2,90	0,924	257	-1,663	0,097

* $p < 0.05$

5.4.4. Okul Büyüklüğü Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning School Size-the Number of the Teachers)

Okul büyüklüğü değişkenine ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. Okul büyüklüğüne göre ilköğretim müfettişlerinin çağdaş eğitim denetimi ilkelerine yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları

(Table 7. One-way variance analysis for the perceptions of teachers' about the behaviours of elementary school supervisors on contemporary educational supervision principles concerning school size-the number of the teachers)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2	2,433	1,217	1,406	0,246
Grupları içi	631	545,950	0,865		
TOPLAM	633	548,383	-	-	-

Okul büyüklüğü değişkenine göre öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi ilkelerine ilişkin algılarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

5.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum (Findings and Discussion Concerning the Fifth Sub-aim)

Bu bölümde ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının kişisel değişkenlerden, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okulun büyüklüğüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ayrı ayrı incelenmiştir.

5.5.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning Gender)

Öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algıları ile kişisel değişkenlerden cinsiyet arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Cinsiyete göre ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının t-testi sonuçları
(Table 8. T-test results for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Clinical Supervision concerning gender)

Cinsiyet	N	B	S	Sd	t	P
Kadın	324	2,879	0,861	632	-1,201	0,230
Erkek	310	2,960	0,847			

Tablo 8'de görüldüğü gibi bağımsız gruplar t testi ile yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algıları kişisel değişkenlerden cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

5.5.2. Öğrenim Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning Educational Status)

Öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algıları ile kişisel değişkenlerden öğrenim durumu arasındaki farklılıklara ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrenim durumuna göre ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları
(Table 9. One-way variance analysis for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Clinical Supervision)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2	2,647	1,324	1,816	0,164
Grupları içi	631	459,976	0,729		
TOPLAM	633	462,623	-	-	-

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algıları öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

5.5.3. Kıdem Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning Seniority)

Öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algılarına yönelik yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre kıdem yönünden bir farklılık bulunmamaktadır. Sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Kıdeme göre ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları

(Table 10. One - way variance analysis for the perceptions of teachers' about the behaviours of Elementary School Supervisors on Clinical Supervision concerning seniority)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3	4,665	1,555	2,139	,094
Gruplarıçi	630	457,957	0,727		
TOPLAM	633	462,623	-	-	-

5.5.4. Okul Büyüklüğü Değişkenine İlişkin Bulgular (Findings Concerning School Size-the Number of the Teachers)

Tablo 11'de görüldüğü gibi tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin Kliniksel Denetime ilişkin algıları kişisel değişkenlerden okul büyüklüğüne göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

Tablo 11. Okul büyüklüğüne göre ilköğretim müfettişlerinin kliniksel denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algılarının tek yönlü varyans analizi sonuçları

(Table 11. One-way variance analysis for the perceptions of teachers' about the behaviours of elementary school supervisors on clinical supervision concerning school size-the number of the teachers)

Varyansın Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	2	0,675	0,338	0,461	0,631
Gruplarıçi	631	461,948	0,732		
TOPLAM	633	462,623	-	-	-

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ilköğretim müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ve Kliniksel denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları "biraz katılıyorum" düzeyindedir. Her iki boyuta yönelik öğretmen algıları karşılaştırıldığında ise anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, öğretmenlerin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin algılarının Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algılarına göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkelerine ilişkin algıları arasında kişisel değişkenlerden cinsiyet, öğrenim durumu ve okul büyüklüğüne göre fark bulunmazken, kıdem değişkeni yönünden fark olduğu anlaşılmıştır. Öğretmen algıları, Kliniksel denetim açısından değerlendirildiğinde ilköğretim müfettişlerinin Kliniksel Denetime yönelik davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ile kişisel değişkenlerden cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem ve okul büyüklüğü arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Sonuç olarak uygulayıcılar için ileri sürülebilecek öneriler şunlardır:

- Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ile Kliniksel Denetime yönelik denetmenlerle ilgili algıları tamamıyla olumsuz değildir ancak bu konudaki algılarının daha olumlu düzeye çıkmasında, denetim etkinliklerinin daha sık yapılması etkili olabilir.
- Denetmenlerin hizmet içi eğitimlerinde, Çağdaş Eğitim Denetimi

İlkeleri ve Kiniksel Denetim konuları üzerinde durulmalıdır.

- Öğretmenlerin denetime ilişkin beklentileri, sıkıntıları ve gereksinimleri yapılacak araştırmalarla belirlenmeli ve çıkan sonuçlara göre gereken önlem alınmalıdır.
- Öğretmenlerin Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri ve Kliniksel Denetim konularında bilgilendirilmeleri onların denetime karşı olan algılarını da etkileyecektir. Bu açıdan hizmet öncesi yada hizmet içi eğitim yararlı olacaktır.
- Denetmenlerin ve öğretmenlerin seminer, çeşitli mesleki toplantılar, incelemeler ve sosyal etkinlikler gibi birlikte yapacakları çalışmalara ağırlık verilmeli ve öğretmenlerin görüşleri dikkate alınmalıdır.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma 16-18 Ekim 2010 tarihleri arasında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Acheson, K.A. and Gall, M.D., (1997) Techniques in The Clinical Supervision of Teachers: Preservice and Inservice Applications. (4th Edition). University of Oregon.
2. Ağaoğlu, E., (1997). Eğitimde Klinik Denetim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
3. Aydın, M., (1986). Çağdaş Eğitim Denetimi. Ankara: Eğitim Araştırma Yayın ve Danışmanlık A.Ş.
4. Başaran, İ.E., (2000). Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul. (4.Yazılış). Ankara: Feryal Matbaası.
5. Bursalıoğlu, Z., (2002). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. (12. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
6. Jacobson, P.B., Logsdon, J.D., and Wiegman, R.R., (1973). The Principalship: New Perspectives. Englewood Cliffs, New Jersey.
7. Karasar, N., (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (12. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
8. Karasar, N., (2004). Araştırmalarda Rapor Hazırlama. (12. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
9. Yalçınkaya, M., (2003). İlköğretimde Yeni Denetim Esasları: MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi Üzerine Bir İnceleme. Milli Eğitim Dergisi, Sayı:160. ss.152-165.
10. Yalçınkaya, M., (1993). "Klinik Teftiş Farklı Bir Model mi?" Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 26, 2: 379-386.
11. Yavuz, Y., (1995). Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerini Klinik Denetim İlkeleri Açısından Değerlendirmeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.